

SUVERENOST (fr. Suveraiti)

- z njo označujemo subjekt, ki je na nekem položaju najvišji, je neodvisen od vseh drugih in je vsem nadrejen
- suverenost – najvišja neomejena in neodvisna oblast

Oblike suverenosti

1. DRŽAVNA SUVERENOST

- označuje suverene posameznike državne oblasti kot najmočnejšo in najvišjo silo v posamezni oblasti
- državna suverenost se odraža: država neomejeno razpolada s sredstvi finančne prisile (policija, vojska, redarstvo..)
- delimo na: zunanja – suverenost države do drugih držav
notranja – država na svojem ozemlju kot samostojna vrhovna in vseobsežna organizacija, ki si podreja vse, ki se nahajajo na njenem ozemlju
- pravni nosilec suverenosti je država, ki ima formalno gledano status posebnega pravnega subjekta

2. NACIONALNA SUVERENOST

- suverenost naroda, kot posebne nacionalne skupnosti, ki se oblikuje na nekem ozemlju in jo povezuje skupni jezik, kultura, zgodovina...
- odraža se v pravici naroda do samoodločbe oz. odcepitve, pred- in nadustavna pravica, ki jo zagotavljajo mednarodne listine, zato ni potrebna biti zapisana v ustavi, kljub temu je v Slo ustavi 2x (v preambuli in normativnem delu)

3. LJUDSKA SUVERENOST

- ideološko načelo, ki označuje ljudstvo kot nosilca suverene sile/oblasti v državni skupnosti
- izraža zamisel, da vsa oblast izhaja iz ljudstva in da le-ta pripada ljudstvu
- nosilci so voljeni politiki, ki delujejo kot pooblaščenec, predstavniki ljudstva
- ljudska suverenost se enači z demokratskim načelom

Struktura suverenosti

- NOSILEC oz SUBJEKT SUVERENOSTI (v modernih državah narod, ljudstvo)
- SUVERENI ORGAN (je najvišji državni organ, ki izraža voljo nosilca ali subjekta suverenosti; gre za predstavniško telo oz. skupščino - parlament)
- PREDSTAVNIK SUVERENOSTI (država mora biti poseobljena v določeni osebi, ki je predstavnik suverenosti, simbol njene enovitosti. Predstavnik suverenosti je samo reprezentativna funkcija, ki šefu države ne daje nikakršne oblasti – predsednik, kralj).

Zgodovina suverenosti

- prve elemente teorije o suverenosti najdemo v 3. tisočletju pr.n.š. v starem Egiptu in sicer kot sestavni del razlage o socialni piramidi. Na vrhu te piramide je bog, nato faraon, svečeniki, poljedelci, sužnji.
- v okviru antične misli je Platon kot nosilce suverenosti najprej določil filozofe, kasneje pa funkcijo suverenosti pripisal zakonom
- pojem suverenosti se kaže
  - o fevdalna država
    - razdor med fevdalci (svobodni) in vladarji/monarhi (želijo jih podrediti)
    - v tem času prevladovala *negativna suverenost* – vladar se sam razglasi
    - v fevdalni državi je monarh božji pooblaščenec na zemlji (vsak nosilec je postavljen na to mesto od Boga – TEOKRATSKA/KONCEPCIJSKA TEORIJA: zamisel o

posredni božanski pravici po kateri vsa oblast izhaja od Boga, toda način izvrševanja te oblasti ni božanski pač pa ljudski. Bog ne določa nosilcev oblasti, pač pa to storijo ljudje sami – Tomaž Akvinski)

O boj med cerkvijo in državo

- obstajali so *legisti* - pristaši suverenosti države in *kanonisti* - pristaši suverenosti cerkve

- prvo popolno teorijo suverenosti razvije JEAN BOUDIN v 16. stoletju, ko napiše 6 knjig o republiki → suverenost je najvišje absolutna in trajna oblast
  - predpostavlja možnost popolnoma svobodnega in neomajnega sprejetja zakonov za vse
  - možnost odločanja o vojni in miru
  - izključna možnost imenovanja častnikov, dajanja pomilostitev in razpisovanja davkov
- suverenost dobi pozitivno konotacijo
- trije možni nosilci suverenosti in nato tri oblike vladavine
  1. monarh kot posameznik → monarhija
  2. narod v celoti → ljudska država
  3. manjšina znotraj naroda → aristokracija
- vendar zavrača mešanje vseh treh, saj naj bi bila suverenost podana samo enemu

- razvoj teorije o ljudski državi in suverenosti
- iz prehoda iz 16. v 17. stoletje jo prvi temeljito razloži ALTHUSIUS – meni, da z družbeno pogodbo med vsemi člani družbe nastane država, ki pa ni edina oblika ureditve
- ko družba sklene pogodbo, potem z neko srugo pogodbo prenese svojo suvereno oblast na nekega vladarja oz. svoje organe → suverenost lahko pripada le ljudstvu kot celoti, saj je ljudska suverenost nedeljiva in neprenosljiva
- ljudsko suverenost izvršujejo *efori* (gr. Namestnik – zametki predstavniške demokracije), ker ljudstvo samo ne more izvajati

- kasneje ljudsko suverenost izoblikuje ROUSSE, ki je ustanovitelj teorije ljudske suverenosti, ki nastane kot antiteza absolutni monarhiji
- ljudstvu pripada suverenost in ga ljudstvo tudi samo izvršuje → suverenost ne pripada nobenemu posamezniku oz. organom, ki jo izvršujejo in takemu posamezniku ne pripada pravica izvrševanja suverenosti, saj tisti, ki suverenost izvršuje lahko deluje le na koncesiji ljudstva
  - ljudska suverenost prihaja do izraza z občo voljo pri kateri mora sodelovati vsak
  - razlikuje med dvema oblikama obče volje
    1. usmerjena vedno v skupni interes
    2. seštevek posameznih volj in izraža zasebni interes
- njegovo delo Družbena pogodba označi suverenost kot nedotakljivo (ne da se odtujiti), neprenosljivo, nedeljivo, nepredstavljivo, nezastarljivo in izraz obče volje
- ljudstvo ne more biti predstavljeno v zakonodajni funkciji, zato mora v celoti samo sprejeti zakone, ker so izraz obče volje in izraz suverenosti
- ideja popolne neposredne demokracije v zakonodaji, nekega predstavniškega telesa lahko samo dajejo pobude in predloge zakonov, ki jih nato zavrne ali prejme ljudstvo neposredno → predvideno za majhno državo in dobro usposobljenost, novejši sistemi so prekompleksni
- kasneje delno odstopi od svojih pogojev – zakone lahko prejemajo tudi predstavniki, vendar pod določenimi pogoji:
  1. ljudska skupščina mora imeti centralni položaj c sistemom oblasti

2. splošna volilna pravica
  3. pogoste volitve
  4. prepoved reelekcije – ponovne izvolitve
  5. dajanje posebnih navodil predstavnikom ljudstva
- na podlagi različne razlage Rousseauja se je razvilo dvoje pojmovanja o nosilcih ljudske suverenosti:
    1. DELJENA SUVERENOST – suverenost je razdeljena med posamezniki, ki sestavljajo ljudstvo – vsak od njih je nosilec enega dela suverenosti (podlaga neposredne demokracije).
    2. NEDELJENA SUVERENOST – suverenost ne pripada posameznikom ampak ljudstvu kot celoti. Ljudstvo ne more izvajati svoje suverenosti neposredno temveč po svojih predstavnikih. Volja ljudstva obstaja šele od trenutka ko jo ustvari njegovo predstavništvo.
  - v določbah vseh demokratičnih ustav razlikujemo dva načina izvrševanja ljudske suverenosti:
    1. posredno – volitve
    2. neposredno – referendum, ljudska iniciativa
  - ljudstvo izvršuje svojo oblast tako, da samo neposredno izvršuje vse ali nekatere funkcije ali pa da voli svoje predstavnike preko katerih bodo posredno izvrševali svojo oblast